

השפיץ של המחט

דווקא חוד המחט מאפשר את תפירתם של שני חלקי הבגד.
מה ניתן ללמוד מכך, ואיך 'תופרים' את הגשמיות לרוחניות?

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

כ' מנחם-אב

THE SHLUCHIM OFFICE

משרד השלוחים
יו"ר | הרב גדליה שמטוב
פיתוח | הרב מנדי שמטוב

עורכים
הרב אברהם גרינברג
הרב זושא גרינברג
משתתף בעריכה | הרב שלום בער חזן

עברית
עריכה לשונית | הרב לוי שייקביץ
הגהה | הרב מנחם וילהלם

אנגלית
תרגום ועריכה | הרב מענדל סופער
הגהה | הרב מענדל לברטוב

ספרדית
תרגום ועריכה | הרב רפי טוויל

צרפתית
תרגום ועריכה | הרב יאיר אלבז
הגהה | ש. אלבז
עימוד | לוי אלבז

פורטוגזית
תרגום | מר יצחק דיין
עריכה | הרב ישעי' דיין
עימוד | מייק קטן

רוסית
תרגום ועריכה | הרב אלכנסדר גרישין
עימוד | ח. וולף

עימוד | מוסי וולוסוב
אתר אינטרנט | יובל כץ וישראל ויסוצקי
אדמיניסטרציה | לוי שמטוב

ועדה מייעצת
הרב אשר דערן - קייפ-טאון, דרום אפריקה
הרב מנדי גרליצקי - תל אביב, ישראל
הרב לוי גרינברג - אלפסו, טקסס
הרב דוד גולדברג - סאו פאולו, ברזיל
הרב לוי שייקביץ - כפר חב"ד, ישראל
הרב מנדי גרינברג - טווינסבורג, אוהיו
הרב שמואל פרידמן - ב. בלנקה, ארגנטינה
הרב יוסף יצחק בלוי - כינרת, ישראל
הרב חיים דרוקמן - לוצרן, שוויץ

©

Published and Copyright 2024 by
Shluchim Office International
816 Eastern Parkway, Brooklyn,
NY 11213
718.221.0500

5784 - 2024

נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

א. יום ההילולא של רבי לוי יצחק שניאורסאהן

>> הרבי

חיבור תורת הנגלה בתורת הנסתר

ידוע שכל חייו של אבי אדוני מורי ורבי ז"ל, היו בלימוד התורה (כולל ובמיוחד הפצת התורה בכל הסביבה גם במצב של סכנת נפשות), ובלימוד התורה גופא, לאחד את פנימיות התורה - "נשמת התורה", עם תורת הנגלה - הפירוש הפשוט שבתורה.

בהתאם לכך, מן הראוי להזכיר ענין אחד מתורתו של אדוני אבי מורי ורבי ז"ל בקשר למשניות שלומדים ביום השנה, ולבארו באופן שיהיה מובן בפשטות גם לילדים, ועוד והוא העיקר - שיוכלו להשתמש בלימוד זה כדי להוסיף עוד יותר בכל עניני יהדות, הן בנוגע לעצמם, והן בנוגע לפעולה עם אלה שנמצאים בסביבתם.

ומובן, שהביאור יוכל לבוא לידי שימוש גם אצל הגדולים - "יהודים עם זקן לבן", שיוסיפו עוד יותר בהפצת התורה (הלכות התורה) והפצת המעיינות (נשמת התורה).

ב. המשנה

מקור 1 משנה, מסכת מקוואות, פרק ז', משנה ז'

מַחַט שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל מַעֲלַת הַמְּעָרָה, הָיָה מוֹלִיךְ וּמֵבִיא בַּמַּיִם, כֵּיוָן שֶׁעָבַר עָלֶיהָ הַגַּל, טְהוֹרָה.

פירוש הברטנורא על המשנה

הָיָה מוֹלִיךְ וּמֵבִיא בַּמַּיִם: מְנַעְנֵעַ הַמַּיִם בְּיָדָיו.

כֵּיוָן שֶׁעָבַר הַגַּל: שֶׁל מַיִם עַל הַמַּעֲלָה שֶׁל מְקֻוֶה שֶׁהַמַּחַט מוּנַח בָּהּ וְצָפוּ מֵי הַגַּל עַל הַמַּחַט, טְהוֹרָה. וּלְפִי שֶׁהַמַּחַט דַּקָּה וּקְטַנָּה וְיֵרֵא פֶּן תִּפֹּל בַּמַּיִם, דָּרֵךְ לְהַטְבִּילָהּ כֵּן.

>> הרבי

ערבות הדדית

אחת המשניות שלומדים בקשר ליום השנה, לא רק ביחיד, אלא גם ברבים, היא המשנה הידועה - "מחט[1] שהיא נתונה על מעלת המערה היה מוליך ומביא במים כיון שעבר עליה הגל טהורה"[2]:

"מחט" - להיותה דקה וקטנה, ויראים פן תפול בתוך המים, לא מטבילים אותה בעומק המקווה, אלא מניחים אותה "על מעלת המערה", כלומר, על המדרגה העליונה של המקווה, בפתח והתחלת המקווה, שגם שם מגיעים מי המקווה.

ואופן הטבילה של ה"מחט" - על ידי זה ש"מוליך ומביא במים" עד ש"עבר עליה הגל", כלומר, שמנענע את ידו במים הלוך ושוב עד שיעבור גל של מים על גבי המחט שמונחת על מעלת [=מדרגת] המקווה.

ועל ידי זה נעשית המחט "טהורה", ובמילא, יכולים להשתמש בה באופן המתאים לתפקידה של המחט, בתכלית השלימות.

1. מקוואות ספ"ז.
2. לשלימות הענין – ראה "הדרך" על סדר הלימוד ליארצייט (קונטרס כ"ב שבט תש"נ) סי"ד.

ג. תפקידה של המחט

>> הרבי

ויש לבאר תוכנה של משנה זו בנוגע להוראה ולימוד מוסר השכל בעבודת האדם לקונו.

חיבור של שני בגדים

ובהקדמה:

תפקידה של "מחט" - לתפור ולחבר שני דברים ולעשותם דבר אחד, ולדוגמא, כשרוצים לחבר חלק של בגד (שרוול וכיוצא בזה) לבגד שלם, עושים את פעולת החיבור והתפירה על ידי מחט.

ואופן הפעולה של ה"מחט" הוא - שעל ידי ה"חוד" ("שפיץ") שבקצה המחט עושים נקב בבגד, היינו, שחוד המחט מזיז את שני הצדדים להיות נקב ביניהם, ולאחרי שנעשה נקב על ידי חודה של המחט, מעבירים בתוך הנקב את החוט שבצדה השני של המחט, ועל ידי זה תופרים ומחברים את חלקו של הבגד להיות בגד שלם.

לחבר את הגשמי לרוחני

ודוגמתו בנמשל - בעבודת היהודי לעשות להקב"ה בגד של פאר ותפארת - שעשיית הבגד להקב"ה נעשית על ידי "מחט", כדלקמן.

עבודתו ושליחותו של יהודי בעולם היא - לתפור ולחבר את הדברים הגשמיים שבעולם להקב"ה.

ולדוגמא - בנוגע לילד יהודי, ילד קטן - שכאשר הוא אוכל או שותה דבר גשמי מברך תחילה להקב"ה, החל מהברכה על שתיית מים - "שהכל נהיה בדברו", היינו, שכל הדברים שבעולם נבראו על ידי הקב"ה, ועל ידי זה הוא תופר ומחבר את המים להקב"ה, שכיון שהוא מגלה ומכריז שהמים אינם מציאות בפני עצמם, אלא נבראו על ידי הקב"ה, נעשים המים דבר המחובר להקב"ה.

ועד כדי כך, שעל ידי זה פועל הילד, לא רק במים שהוא שותה, אלא גם במים שנמצאים בנהר או בים, אשר, עם היות שעוברים שם אינם־יהודים - ילדים או מבוגרים - ואינם יודעים ומרגישים מאומה, מכל מקום, כשעובר ילד יהודי שחינכוהו שצריכים לברך "שהכל נהיה בדברו" על שתיית מים (ועד שלא צריכים להזכיר לו מחדש בכל פעם שרוצה לשתות מים), הרי, ידיעתו (שעל מים מברכים "שהכל נהיה בדברו") כשלעצמה פועלת את החיבור של המים להקב"ה.

זקוקים לשפיץ

ופעולה זו - לחבר ולתפור הדברים הגשמיים שבעולם להקב"ה - היא על דרך ובדוגמת פעולת התפירה על ידי מחט:

כדי לחבר את הגשמיות שבעולם להקב"ה, יש צורך לעשות נקב בגשמיות העולם, ועשיית הנקב היא על ידי חודה של המחט ("שפיץ"), שמורה על החוזק והתוקף של היהודי, ביודעו שהוא בנו ושלוחו של הקב"ה, שאינו מתפעל מהגשמיות שבעולם, עם היות שישנו עולם גדול שיש בו ריבוי ענינים גשמיים שאינם עניני יהדות, ועד שמזיז את הגשמיות לשני צדדים, ובאמצע נעשה נקב שדרכו עוברת המחט.

ולאחרי עשיית הנקב בגשמיות שבעולם, על ידי החוזק והתוקף של יהודי, חודה של המחט, מעבירים בתוך הנקב - בגשמיות שהוזזה לצדדים - חוט, שרומז על ענין המצוות, כמודגש במצוות ציצית - ש"שקולה כנגד כל המצוות, שנאמר[3] וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'"[4] - עושים נקב בבגד, ובתוך הנקב מכניסים את חוטי הציצית, היינו, שבתוך הגשמיות מחדירים המשכה של יהדות, תורה ומצוותיה, ועל ידי זה נעשית התפירה והחיבור של הדברים הגשמיים ליהדות, ובמילא גם לאלוקות.

3. שלח טו, לט.

4. פרש"י שם, מא. רמב"ם הל' ציצית בסופן.

ד. הטהרה בקו החזית

>> הרבי

לצאת לחזית

ולאחרי הקדמת ביאור ענינה של ה"מחט" - יש לבאר את תוכן המשנה בנוגע לטהרת ה"מחט":

כדי לפעול את החיבור של הדברים הגשמיים שבעולם להקב"ה, יהודי לא יכול להישאר בבית המקדש (בסמיכות לקדש הקדשים), ועל כל פנים בירושלים עיר הקודש, או בארץ ישראל, שהרי, בהיותו שמה אין לו קשר ושייכות עם אינם־יהודים והעולם כולו, אלא, צריך הוא לצאת ולירד למטה, עד למקום ששייך בו היפך הנקיות והטהרה, כמו מקום הגלות.

להישאר טהורים

וכיון שבשביל עבודתו יורד הוא למטה עד למקום ששייך בו היפך הנקיות והטהרה - יש צורך בטבילה של טהרה, היינו, שהירידה למטה עד למקום הגלות לא תפגע חס ושלום בנקיות ובטהרה של ה"מחט" - ה"מחט יהודית", שעל ידה ממשיכים ומחדירים יהדות בעולם.

מקום בטוח יחסית

ועל זה נאמר במשנה "מחט שהיא נתונה על מעלת המערה היה מוליך ומביא במים כיון שעבר עליה הגל טהורה":

"מערה" - רומז לירידה למטה, למקום הגלות, ו"מעלת המערה" - מקום גבוה במערה עצמה, קרוב וסמוך ליציאה מן המערה - רומז שבגלות עצמו נמצאים במצב שאין מקום לחשש ומורא שמא יאבדו חס ושלום בעומק המערה, כיון שהקב"ה רואה שאין ליהודי כח למלחמות במצב ירוד, בעומק המערה.

ובפרט בדורנו זה, שנמצאים בסמיכות ממש ליציאה מן הגלות - מערה - אל הגאולה האמיתית והשלימה, ובמילא, יכול יהודי לעבוד את עבודתו מתוך מנוחה, ביודעו שה"מחט... נתונה על מעלת המערה".

להיות חדורים בתורה

אבל, צריך להיות "מוליך ומביא במים" עד ש"עבר עליה הגל" - הוא צריך ליקח את ה"מים", "מי הדעת"[5], שמתייחס לתורה[6], ולהעביר על גבי ה"מחט", היינו, שמציאותו תהיה חדורה במי התורה, "תורה אור"[7] - על ידי זה שכל ישראל, ובפרט ילדי ישראל, לומדים שיעורי תורה במשך היום וחוזרים דברי תורה בעל־פה.

משיחת כ"ף מנחם אב ה'תשמ"ט
תורת מנחם-התוועדויות ה'תשמ"ט ח"ד, ע' 182

5. ראה רמב"ם הל' מקוואות בסופן.
6. ראה ב"ק יז, א. וש"נ.
7. משלי ו, כג.

נקודות מפתח

- המשנה במסכת מקוואות דנה בדיני טבילת מחט שנטבלת על גבי מדרגת המקווה. הרבי מסביר בשם אביו, את הרובד העמוק של המשנה בעבודת השם.
- תפקידה של "מחט" הוא לחבר שני דברים, וזה נעשה על ידי חוד המחט שיוצר חור בבד, ודרכו משחילים את החוט.
- הנמשל: עבודת היהודי היא לחבר את הדברים הגשמיים שבעולם להקב"ה. וזה נפעל על ידי 'חוד' – התקיפות של היהודי, שחודרת בתוך העולם הזה.
- לדוגמה: כאשר ילד צעיר מברך "שהכול נהיה בדברו", הוא מחבר את המים להקב"ה.
- כדי לפעול חיבור הגשמי ברוחני, יהודי אינו יכול להישאר בבית המקדש, אלא עליו לצאת לעולם, ולכן יש צורך בטבילה של טהרה, לוודא שהטומאה בחוץ לא משפיעה עליו. הטבילה היא ב"מי הדעת" של התורה.
- את המחט טובלים ב"מעלת המערה" מקום גבוה בתוך המערה שבו אין חשש שהמחט תיאבד. ובנמשל: הקב"ה רואה שליהודי אין כח לגלות עמוקה, ולכן הוא שם אותו במקום שאין בו חשש לטבוע.

צידה לדרך

תפקידנו בחיים הוא לחבר את הגשמי לרוחני. הכוח לעשות זאת הוא בשניים: זקיפות קומה יהודית, וטבילה חוזרת ונשנית במי הדעת של התורה.